

Koja su djela milosrđa?

2015.9.4

Papa Franjo objavio je jubilej Godine milosrđa i zamolio vjernike da praktikiraju djela milosrđa tijekom godine. Koja su to djela milosrđa?

“Trebamo neprestano razmatrati djela milosrđa. To je izvor radosti, mira i spokoja. Naše spasenje o tome ovisi. Milosrđe: riječ koja otkriva samo otajstvo Presvetoga Trojstva. Milosrđe: vrhovni i najviši čin u kojem nam Bog pristupa. Milosrđe: temeljni zakon koji izvire iz srca svake osobe koja iskreno gleda u oči svojih braće i sestara na putu vjere. Milosrđe: most koji spaja Boga i čovjeka, otvarajući nam srca nadi da smo voljeni usprkos našoj grešnosti.”

Papa Franjo, bula *Misericordiae Vultus*, 2

1. Koja su djela milosrđa?

Moja je goruća želja da tijekom ovog jubileja kršćani razmatraju tjelesna i duhovna djela milosrđa. Bit će to put buđenja naše savjesti, koja je često potopljena pri dodiru sa siromaštvom. Udimo dublje u srce Evandjelja gdje su siromašni osobito iskusili Božje milosrđe. Isus nas u svojim propovijedima upoznaje s djelima milosrđa kako bi mogli znati živimo li ili ne kao njegovi učenici. Nanovo otkrijmo tjelesna djela milosrđa: hraniti gladne, napojiti žedne, obući gole, dočekati stranca, liječiti bolesne, posjetiti zatvorene, pokopati mrtve. I ne zaboravimo duhovna djela milosrđa: dvoumna savjetovati, neuka poučiti, grješnika pokarati, žalosna i nevoljna utješiti, uvredu oprostiti, nepravdu strpljivo podnositi, za žive i mrtve Boga moliti.

Papa Franjo, bula *Misericordiae Vultus*, 15

Milosrđe je više nego samo suosjećanje: Ono je preobilje ljubavi i istovremeno donosi sa sobom preobilje pravde. Milostivi ima srce koje tankoćutno osjeća i dogovara jednom jakom, na žrtvu pripravnom, velikodušnom ljubavlju. Sveti Pavao veliča tu ljubav: Ljubav je strpljiva, ljubav je dobrotiva; ljubav ne zavidi, ne hvasta se, ne oholi se. Nije nepristojna, ne traži svoje, ne razdružuje se, zaboravlja i prašta zlo; ne raduje se nepravdi, a raduje se istini. Sve ispričava, sve vjeruje, svemu se nada, sve podnosi (1 Kor 13,4-7).

Drugi za tebe ne smiju biti brojke ili stepenice po kojima se ti možeš uspinjati. Isto tako ne smiju biti masa, koja će, prema potrebi, biti ili čašćena ili ponižavana, cijenjena ili prezirana. Misli o drugima – prije svega o onima iz tvoje neposredne blizine – tako da oni budu za tebe ono što zaista jesu: djeca Božja, sa svim dostojanstvom koje pripada tom divnom naslovu.

Sveti Josemaria, *Susret s Kristom*, 36

2. Koja su djela milosrđa?

Sedam tjelesnih djela milosrđa:

1. Gladna nahraniti.
2. Žedna napojiti.
3. Siromaha odjenuti.
4. Putnika primiti.
5. Bolesnika i utamničenika pohoditi.
6. Zarobljenike i prognanike pomagati.
7. Mrtve pokopati.

Sedam duhovnih djela milosrđa:

1. Dvoumna savjetovati.
2. Neuka poučiti.
3. Grješnika pokarati.
4. Žalosna i nevoljna utješiti.
5. Uvrjedu oprostiti.
6. Nepravdu strpljivo podnositi.
7. Za žive i mrtve Boga moliti.

Većina tjelesnih djela milosrđa uzeta su iz opisa kojeg je naš Gospodin dao o sudnjem danu (Mat 25: 34-46), i iz Tobije poglavlja 1 i 2.

Crkva je izvukla listu duhovnih djela milosrđa iz različitih dijelova Biblije, osobito iz Kristovih naučavanja o oprost, bratskoj opomeni, podnošenju patnje i slično.

3. Koji efekt imaju djela milosrđa na ljude koji ih čine?

Djela milosrđa zadobivaju milosti onima koji ih čine. U Evandjelju svetog Luke Isus kaže: „Zaiskajte i dat će vam se.“ (Lk 11:9). Prema tome, čineći djela milosrđa, izvršavamo Božju volju, dajemo drugima i Gospodin nam je obećao dati ono što je nama potrebno.

Isto tako jedan od načina da se riješimo našeg duga koji je ostao u našim dušama

kao rana od grijeha koje smo počinili i za koje smo dobili oprost jest činiti dobra djela. Očita dobra djela koja možemo raditi djela su milosrđa. Jedno od blaženstava kaže: „Blagoslovljeni milosrdni, oni će zadobiti milosrđe.“(Mat 5:7).

Štoviše, djela milosrđa pomažu nam napredovati na putu prema nebu jer nas progresivno čine sličnijima Isusu, našem uzoru, koji nas je učio kakav treba biti naš stav prema drugima. Sveti Matej donosi nam ove Isusove riječi: „Ne zgrčite sebi blago na zemlji, gdje ga moljac i rđa nagrízaju i gdje ga kradljivci potkapaju i krađu. Zgrčite sebi blago na nebu, gdje ga ni moljac ni rđa ne nagrízaju i gdje kradljivci ne potkapaju niti krađu. Doista, gdje ti je blago, ondje će ti biti i srce.“(Mat 6:19-21). Ako se ponašamo ovako, stjecat ćemo bogatstvo vječnosti, jedino istinski neprocjenjivo bogatstvo.

Razmatranje otajstva

Prvo misli na druge. Tako ćeš proći ovaj život na zemlji, nesumnjivo čineći pogreške, jer one su neizbježne, ali čineći dobro.

A kada dođe trenutak smrti, jer i to je neizbježno, dočekat ćeš je rado, poput Krista, jer ćemo poput njega i mi nanovo ustati i primiti nagradu njegove Ljubavi. Sveti Josemaria, *Križni put*, 14. postaja, 4.

Upoznati Isusa isto je što i spoznaja da naš život ne može imati drugog smisla doli predanost u službi za druge. Kršćanin se ne smije baviti samo svojim osobnim problemima, on mora imati pred očima cijelu Crkvu i mora misliti na spas svih ljudi.

Sveti Josemaria, *Susret s Kristom*, 145

Trebamo život dati za druge. To je jedini način življenja života Isusa Krista i poistovjećivanja s njime.

Sveti Josemaria, *Križni put*, 14. postaja

Tjelesna djela milosrđa: kratko objašnjenje

Sveti Matej donosi nam Isusov opis posljednjeg suda. (Mat 25: 31–46). „Kad Sin Čovječji dođe u slavi i svi anđeli njegovi s njime, sjest će na prijestolje slave svoje. I sabrat će se pred njim svi narodi, a on će ih jedne od drugih razlučiti kao što pastir razlučuje ovce od jaraca. Postavit će ovce sebi zdesna, a jarce slijeva.“ Tad će kralj reći onima sebi zdesna: Dođite blagoslovljeni Oca mojega! Primite u baštinu Kraljevstvo pripravljeno za vas od postanka svijeta! Jer ogladnjev i dadoste mi jesti; ožednjev i napojiste me; stranac bijah i primiste me; gol i zaogrnušte me; oboljev i pohodiste me; u tamnici bijah i dođoste k meni.“ Tada će mu pravednici odgovoriti: Gospodine, kada te to vidjesmo gladna i nahranismo te;

ili žedna i napojismo te? Kada te vidjesmo kao stranca i primismo; ili gola i zaogrnuismo te? Kada te vidjesmo bolesna ili u tamnici i dođosmo tebi? A kralj će im odgovoriti: Zaista, kažem vam, što god učinite jednomu od ove moje najmanje braće, meni učinite! Zatim će reći i onima slijeva: Odlazite od mene, prokleti, u ogranj vječni, pripravljen đavlu i anđelima njegovim! Jer ogladnjih i ne dadoste mi jesti; ožednjih i ne dadoste mi piti; stranac bijah i ne primiste me; gol i ne zaogrnuiste me; bolestan i u tamnici i ne pohodiste me! Tada će mu i oni odgovoriti: Gospodine, a kada te to vidjesmo gladna, ili žedna, ili stranca, ili gola, ili bolesna, ili u tamnici, i ne poslužismo te? Tada će im on odgovoriti: Zaista, kažem vam, što god ne učinite jednomu od ovih najmanjih, ni meni ne učinite. I otići će ovi u muku vječnu, a pravednici u život vječni."

1) Nahraniti gladne i 2) napojiti žedne.

Prva dva tjelesna djela milosrđa idu zajedno i opisuju pomoć koju trebamo pružiti – hranu i druge potrepštine – najsiromašnijima i ljudima u potrebi, onima koji nemaju dovoljno za hranu svakoga dana.

U Evanđelju svetog Luke, poglavlje 3, odlomak 11, naš nam Gospodin govori: „Tko ima dvije haljine, neka podijeli s onim koji nema. U koga ima hrane, neka učini isto tako“.

3) Siromaha odjenuti.

Ovo djelo milosrđa govori o drugoj osnovnoj potrebi: odjeći. To nam je često olakšano skupljanjem odjeće u lokalnim crkvama ili drugim centrima. Može biti dobro razmisliti o tome da ne dajemo samo ono što nama ne treba ili što više ne možemo nositi, već također i odjeću koju još uvijek volimo nositi.

U poslanici svetoga Jakova ohrabruje nas se na velikodušnost: „Ako su koji brat ili sestra goli i bez hrane svagdanje pa im tkogod od vas rekne: "Hajdete u miru, grijte se i sitite", a ne dadnete im što je potrebno za tijelo, koja korist?“ (Jak 2:15-16).

4) Putnika primiti.

U antičkim vremenima, dati utočište strancu bilo je pitanje života i smrti, jer su putovanja bila toliko komplicirana i vrlo opasna. Danas to nije uvijek slučaj. Ipak, trebamo iskoristiti priliku i u našim domovima ponuditi mjesto gostoprimstva ne samo članu obitelji i prijatelju, već i nekome tko je zaista u potrebi.

5) Bolesnika pohoditi.

Ovo je vrlo praktičan način pomaganja bolesnima i starijima, brinući se za njihove fizičke potrebe i nudeći im društvo i prijateljski razgovor.

Najbolji primjer u Pismu je priča o dobrom Samaritancu koji se brinuo za ranjenog čovjeka, a kada to više sam nije mogao činiti, predao ga je drugome na brigu i

platio sve iz vlastitog džepa (Lk 10: 30-37).

6. Utamničenika pohoditi.

Misli se na posjećivanje utamničenika ne samo kako bi im se pružila materijalna potpora već i duhovna, pomoći im unaprijediti život, promijeniti način ponašanja, naučiti neku vještinu kako bi mogli zarađivati za život jednom kada ispune svoju kaznu i tako dalje. Također to znači iskupiti nevine i otete. U antičkim vremenima, kršćani su često nudili otkupninu za robove ili su sami sebe nudili kao zamjenu za nedužne uhićenike.

7. Mrtve pokopati.

Krist nije imao svojega groba. Prijatelj, Josip iz Arimateje, dao mu je svoj. I ne samo to: bio je dovoljno hrabar otići Pilatu i zatražiti Isusovo tijelo. Nikodem mu je pomogao pokopati ga (Iv 19: 38-42).

Možda se čini nepotrebnim specificirati da je pokapanje mrtvih djelo milosrđa, jer svi na kraju budu pokopani. Ali u vremenima rata, primjerice, to može biti zaista jedna vrlo zahtjevna i milosrdna gesta. Zašto je važno mrtvima pružiti pristojan ukop? Jer je ljudsko tijelo, ako je osoba kršćanin, bilo hram Duha Svetoga (I Kor 6:19).

Razmatranje otajstva

Kada želimo nekome drugomu pomoći, moramo ljubiti ljubavlju koja je – još jednom ponavljam – razumijevanje i predanje, naklonost i svjesna poniznost. Tako ćemo shvatiti zašto je Gospodin želio sav Zakon sabrati u tu dvostruku zapovijed, koja je ustvari samo jedna jedina: od sveg srca ljubav prema Bogu i bližnjemu (Mt 22,40).

Možda ćete sada pomisliti da mi kršćani – ne neki drugi, već ti i ja – ponekad zaboravljamo na elementarne primjene te dužnosti. Možda mislite na svu nepravdu koja se ne popravljaju, na zloporabe koje se ne odstranjuju, na diskriminaciju koja se prenosi s naraštaja na naraštaj, a da se ne traže rješenja koja u korijenu uništavaju zlo.

Ne mogu vam dati konkretna rješenja za te probleme, jer na to nemamo pravo. No kao Kristovu svećeniku dužnost mi je podsjetiti vas što o tome kaže Sveto pismo. Pogledajte na prizor pri sudu, koji je sam Isus opisao: Idite od mene, prokleti, u oganj vječni što je pripremljen đavlu i anđelima njegovim!

Jer bijah gladan, i ne dadoste mi jesti, bijah žedan, i ne dadoste mi piti; bijah putnik, i ne primiste me; go, i ne obukoste me; bolestan i u tamnici, i ne pohodiste me (Mt 25,41-43).

Čovjek ili društvo koje ne reagira na nevolju i na nepravdu i ne nastoji je ublažiti nije čovjek i nije društvo po uzoru na ljubav Srca Kristova. Čuvajući uvijek veliku slobodu izrađivanja i primjene konkretnih rješenja i prema tome unutar logičnog

pluralizma, kršćani se moraju međusobno uskladiti u revnosti za služenje čovječanstvu, inače njihovo kršćanstvo ne bi bilo Riječ i Život Isusov, već prerušavanje i prevara pred licem Božjim i pred ljudima.

Sveti Josemaria, *Susret s Kristom*, 167

Hvala, moj Isuse, jer si se htio učiniti savršenim Čovjekom, sa srcem koje ljubi, ljubi nadasve, koje ljubi do smrti i trpi: koje se ispunja radošću i boli; koje se oduševljava za puteve ljudske i pokazuje nam onaj koji vodi u Nebo; koje se herojski podvrgava dužnosti i vodi milosrđem; koje bdije nad siromasima i nad bogatima; koje se brine za grešnike i za pravednike... Hvala, moj Isuse, i daj nam srce po mjeri Tvoga!

Sveti Josemaria, *Brazda*, 813

Ljubav je ta koja žrtvi daje smisao. Svaka majka jako dobro zna što to znači žrtvovati se za svoju djecu; ne radi se samo o tome da im se da malo od svojega vremena, već o podređivanju cijeloga svojega života njihovoj dobrobiti. Moramo živjeti misleći na druge i koristeći stvari na takav način da imamo nešto za ponuditi drugima. Sve su to oblici siromaštva koji jamče uspješnu nenavezanost.

Sveti Josemaria, *Razgovori*, 111

Duhovna djela milosrđa: kratko objašnjenje

1) Grješnika pokarati.

Bratska opomena objašnjena je u Evanđelju svetoga Mateja, objašnjava ju sam Isus. „Pogriješi li tvoj brat, idi i pokaraj ga nasamo. Ako te poslušaj, stekao si brata“ (Mat 18:15).

Svoga bližnjega trebamo nježno i ponizno ispravljati. Često će nam to biti teško, ako je tako možemo se sjetiti što sveti Jakov govori u svojoj poslanici: „Tko vrati grešnika s lutalačkog puta njegova, spasit će dušu njegovu od smrti i pokriti mnoštvo grijeha“ (Jak 5:20).

2) Neuka poučiti.

Prosvjetljivanje ljudi na bilo kojem polju, uključujući i religiju, bilo pišući, razgovarajući, ili bilo kojim drugim dostupnim sredstvom. Kako kaže Danijel, „Umnici će blistati kao sjajni nebeski svod, i koji su mnoge učili pravednosti, kao zvijezde navijeke, u svu vječnost“ (Dn 12:3b).

3) Dvoumna savjetovati.

Jedan od darova Duha Svetoga, dar je savjeta. Svatko tko želi drugima dati dobar savjet prvo treba imati čistu savjest i biti u stanju slušati Boga, jer ono što trebamo nije dati svoje mišljenje već istinsko vodstvo onima kojima je potrebno.

4) Žalosna utješiti.

Biti tamo za svoju braću i sestre uvijek, ali osobito u vremenima poteškoća, znači ponašati se poput Isusa kojeg su žalostile patnje drugih. Vidimo to u Evanđelju svetoga Luke, u slučaju udovice iz Naima. „Kad se približi gradskim vratima, gle, upravo su iznosili mrtvacu, sina jedinca u majke, majke udovice. Pratilo ju mnogo naroda iz grada. Kad je Gospodin ugleda, sažali mu se nad njom i reče joj: "Ne plači!" Pristupi zatim, dotače se nosila; nosioci stadoše, a on reče: "Mladiću, kažem ti, ustani!" I mrtvac se podiže i progovori, a on ga dade njegovoj majci.“ (Lk 7:12-15).

5) Nepravdu strpljivo podnositi.

Strpljenje prilikom podnošenja nepravde vrlina je i istinsko djelo milosrđa. Međutim, u slučajevima kada tiho podnošenje pogrešaka drugih uzrokuje objektivno zlo osobi koja tu pogrešku čini, ili drugima koji mogu zbog toga patiti, također trebamo imati hrabrosti i ljubavi ispraviti grešnika nježno i pozitivno.

6) Nepravdu oprostiti.

U Očenašu kažemo, „Oprosti nam duge naše kako i mi otpuštamo dužnicima našim“, a naš Gospodin ovu točku jasno naglašava: „Doista, ako vi otpustite ljudima njihove prijestupke, otpustit će i vama Otac vaš nebeski. Ako li vi ne otpustite ljudima, ni Otac vaš neće otpustiti vaših prijestupaka.“(Mat 6:14-15). Opraštati uvrjede znači nadići vlastite osjećaje nemira i želje za osvetom i umjesto toga s osobom koja nas je uvrijedila postupati ljubazno. Najbolji primjer opraštanja u Starom Zavjetu je Josipovo, koji je oprostio svojoj braći nakon što su ga pokušali ubiti, a potom ga prodali u ropstvo. „Ali se nemojte uznemirivati i prekoračiti što ste me ovamo prodali; jer Bog je onaj koji me pred vama poslao da vas održi u životu.“ (Post 45:5). A najveći primjer opraštanja u Novom Zavjetu jest opraštanje Krista na križu, čime nas uči da uvijek i sve trebamo oprostiti. „Oče, oprosti im jer ne znaju što čine“ (Lk 23:34).

7) Za žive i mrtve Boga moliti.

Sveti Pavao preporučuje nam da se molimo za svakoga bez iznimke, uključujući i one koji su na mjestima upravljanja i odgovornosti, jer Bog „hoće da se svi ljudi spase i dođu do spoznanja istine.“ (I Tim 2:4). Svete duše u čistilištu ovise o našim molitvama. Dobro je djelo moliti za njih da se oslobode svojih grijeha (usp. 2 Mak 12:46).

Papa Franjo traži da svi kršćani i ljudi dobre volje mole osobito za progonjene kršćane. Možemo zastati i promisliti kako ispunjavamo ovu njegovu želju, kako bi naša braća i sestre u vjeri osjetili potporu i utjehu koja proizlazi iz naše molitve.

Razmatranje otajstva

Oči nam trebaju biti otvorene, moramo znati gledati oko sebe, kako bismo zamijetili neprestani zov koji nam Bog upravlja po ljudima u našoj okolini. Mnoštvu ne možemo okrenuti leđa; ne smijemo se zatvarati u svoj vlastiti mali svijet. Tako Isus nije živio. U Evandjelju se uvijek govori o njegovu milosrđu, o njegovoj sposobnosti da boli i potrebe dijeli sa svojim bližnjima: On ima samilosti s udovicom iz Naina (usp. Lk 7,11-17), On je proplakao nad mrtvim Lazarom (usp. Iv 11,35). On se brine o mnoštvu koje Ga je slijedilo i koje nije imalo ništa za jelo (usp. Mt 15,32), On ima samilosti prije svega s grješnicima, onima koji hode svijetom a da ne poznaju svjetlo i istinu: Kad izide iz lađice, vidje silan narod i sažali se nad njima, jer su bili kao ovce bez pastira, te ih poče učiti dugo (Mk 6,34).

Ako smo uistinu Marijina djeca, onda shvaćamo taj Gospodinov stav; naše će se srce otvoriti i biti puno milosrđa. Onda nas pogađaju boli, bijeda, pogreške, samoće i tjeskobe naših bližnjih koji su naša braća. Onda osjećamo da im u njihovim poteškoćama moram žurno pomoći i da im govorimo o Bogu, tako da se nauče ponašati kao djeca i da tako mogu iskusiti Marijinu majčinsku naklonost.

Susret s Kristom, 146

Naš život mora pratiti živote drugih, tako da nitko ne bude osamljen ili da se ne osjeća sam. Naša ljubav treba da je puna i ljudske topline i naklonosti.

Susret s Kristom, 36